

Restaurátor s krví hudebníka

9.4.2025 - Veronika Sejkorová Skřivanová, Zuzana Paulusová | Univerzita Pardubice

Když nešplhá po lešení a v rukách nedrží kladívko, špachtli nebo štětec, okamžitě sahá po smyčci. V Benátkách si Vojtěch Mrověk vyzkoušel život restaurátora i pouličního umělce a v Brně se dostal na pódium ke slavnému hudebníkovi Glenu Hansardovi. Přesto rád dělá poctivé řemeslo, které vystudoval na Fakultě restaurování.

Máte u sebe častěji housle, nebo restaurátorskou výbavu?

Obojí mám u sebe téměř neustále, protože jak housle, tak restaurátorský kufřík vozím vždy v autě. Nikdy nevíte, kdy se můžou hodit (smích). Původně jsem vlastně violista, ale k houslím jsem se vrátil skrz folklór a přátele, co hrají starou muziku.

Mít housle u sebe už se vám vyplatilo, když jste se ocitl na pódiu vedle známého zpěváka a kytaristy Glena Hansarda...

To ano. V tomhle příběhu je zapletený můj kamarád Francesco z Benátek. Když mě před třemi lety poprvé navštívil v Čechách, podnikli jsme malé turné a zakončili ho koncertem Glena Hansarda v Brně. Francesco se s Glenem tak trochu zná a v průběhu koncertu se ho zeptal: „*Hele, Glene, můj kamarád je skvělej houslista, může se k tobě připojit na stage?*“ A tak jsme spolu improvizovaně odehráli písničku Way Back in the Way Back When a pak mi řekl, ať tam s ním zůstanu až do konce koncertu. Pozval zbytek kapely a odehráli jsme velké finále. Byl to neuvěřitelný zážitek před vyprodaným „SONEM“.

Jste pořád v kontaktu?

Jsme. Když o prázdninách přijela na otočku do Česka Markéta Irglová, se kterou Glen dodnes spolupracuje, zahrál jsem si i s ní. Byla to pro mě čest. Odehráli jsme krásný koncert v Náměšti nad Oslavou a s kapelou v Olomouci. Atmosféra byla úžasná.

Máte v rukávu nějaké další zajímavé hudební jméno?

Jako houslista a violista hrávám teď třeba s muzikantem Pavlem Helanem (mimo jiné finalista soutěže Česko Slovensko má talent – pozn. red.). Seznámili jsme se přes litomyšlský soubor Sonjašnyk, v němž jsem členem smyčcového kvarteta. Když jsme spolu byli jednou po hraní na pivu, řekli jsme si, že natočíme videoklip k rozpracované desce. A sen se stal skutečností – videoklip Spasena Ukrajina bude brzy k vidění a deska „Ještě chvíli“, jejímž hlavním smyslem je vytrvat v pomoci pro Ukrajinu, už je venku.

Kam si vás můžeme přijít poslechnout?

Koncertů je spousta. Hrajeme všude možné s různými projekty, diář mám úplně plný. Takové moje oblíbené místo je hrad Kámen u Pelhřimova, kde zazní barokní muzika. Hráváme tam pravidelně, jelikož jsem se během restaurování na hradě spřátelil s kastelánkou a ona si nás zve jako hudebníky.

Nedostává teď hudba před restaurováním tak trochu přednost?

To se nedá říct, baví mě obojí. Mám to tak, že teď většinou přes týden restauruju a o víkendech zase hraju. Můj kamarád muzikant, když mě někde představuje, tak s úsměvem říká: „*Restaurátoři o něm říkají, že je dobrý muzikant, a muzikanti o něm říkají, že je dobrý restaurátor.*“ Takže asi tak (smích).

Doufám, že se to jednoho dne obrátí, ale zatím se mi nechce jít jenom jedním směrem...

Četla jsem, že právě v kostele Santos Juanes ve Valencii používají restaurátorky k práci bakterie. Používají se takové neobvyklé metody často?

Je to momentálně docela velké téma i po celé Evropě. V minulosti při snímání fresek zůstaly na malbách přeplepy a zbytky lepidla, které nyní ztěžuje práci. Restaurátorky tam testují novou metodu za použití trénovaných bakterií, které mají lepidlo odstranit. Naše fakulta v tomto směru spolupracuje s technologií a univerzitami ve Valencii a v Miláně, kteří mají velké zkušenosti s těmito metodami. Důležitá je mezioborová spolupráce s technologií. A restaurátoři, kteří se nebojí nových výzev. Já mám z těchto postupů zatím spíš respekt. K dílu se musí přistupovat co nejšetrněji a velmi opatrně.

Zrovna ve Španělsku je údajně hodně amatérských restaurátorů a občas něco poničí. Stalo se něco takového i vám?

Vím, že na sociálních sítích koluje pár článků bizarních zásahů... Takové příklady najdeme všude, i u nás. Kolují různé historky, že například upadne malý kousek štuky a člověk to tak jako zamete (smích). U mě ani mých spolužáků k žádným vážným pochybením naštěstí nedošlo. Snažíme se neustále studovat a být pečliví, aby se tohle nestávalo.

O jaké památky se budete v budoucnu starat?

O kostely, fary, kláštery, kaple a kapličky, soukromé domy nebo domy ve starých zástavbách. Můj obor je restaurování nástěnné malby a historických omítek, což zahrnuje fresky, secco malby – to je způsob malby na suchou omítku, ale také sgrafita nebo mozaiky, které se právě v těchto objektech nacházejí.

Jak k dílům přistupujete?

Na začátku je důležité seznámit se s historií objektu, původní technikou autora i s tím, jak naši předchůdci pracovali, abychom pochopili, co restaurojeme. Vždycky jde o kontext dané památky. Proto se provádí průzkum, který ukáže, co se pod omítkami a jejich vrstvami nachází.

Mají být vaše zásahy vždycky vidět?

Hodně záleží, jak se domluvíme a jaké jsou požadavky, protože na práci na kulturních památkách vždy dohlíží Národní památkový ústav. Někdy proto naše zásahy přiznáme, jindy je naopak zapojíme, aby to esteticky ladilo. Například v Benátkách hodně dbají na zachování patiny, v exteriérech proto nedělají moc velké zásahy a nechávají fasády se starým nádechem. Naopak v interiérech, kde je výzdoba většinou mladší, se často doplňuje do plna. Záleží, co požaduje také investor a k jakému účelu bude objekt sloužit.

Dala vám nějaká památka zabrat?

Vždycky záleží především na podmínkách, ve kterých pracujeme. Prach a špína, někdy dokonce zima, to vše k naší práci patří. Dost často se pohybujeme na staveništi, takže nosíme helmy, vesty a vhodnou obuv. Někdy v objektech dokonce i spíme. Přizpůsobíme si vedlejší pokoj, kde přespáváme, a za dveře pak chodíme restaurovat.

To zní trochu jako boj o přežití...

Naše práce je poměrně náročná. Každý den lezeme po lešení, mnohdy si ho musíme i sami postavit.

Taháme například štuky nebo dlouhodobě provádíme injektáž omítky. To člověk pracuje měsíc a ta práce není nikde ani vidět.

Je něco, co vás při práci stále překvapuje?

Hlavně trvanlivost původních materiálů, se kterými naši předci pracovali. Dnes se k nim často vracíme a začínáme chápat, že například obyčejné vápno či klíč se dá jen velmi obtížně nahradit. Zrovna v létě jsme pracovali na renesančním sgrafitu na zámku v Litomyšli a přijde mi až neuvěřitelné, že na komínu, který atakují přírodní živly ze všech stran, jsme našli opravdu to původní sgrafito ze 16. století.

Co se vám v takovou chvíli honí hlavou? Přece jen máte pod rukama kus historie...

Trochu mnou cloumá strach. Hlavně v momentě, kdy dílo odkrývám nebo čistím, mám obavu, abych ho nepoškodil.

Míval jste podobné pocity i v Benátkách, kam jste odjel sbírat zkušenosti díky Erasmusu?

Italské Benátky pro mě byly jedno velké dobrodružství. Jsou takovou mekkou umění a architektury. Bylo to vždy velmi bohaté město, které šlo s dobou, takže se interiéry paláců se změnou majitele či doby často přestavovaly. Cenné pro mě byly i poznatky, jak restaurovat budovy, které jsou prakticky na vodě a ve vzduchu je více jak 90% vlhkost.

Co zajímavého jste tam restauroval?

Dostal jsem se především k výzdobě z 19. století. Šlo o různé štuky, zlacení, iluzivní mramor nebo fresky Francesca Hayeze v paláci Giovanelli, který navrhl pravděpodobně stejný architekt jako nejslavnější benátský palác Palazzo Ducale.

Do práce jste dokonce jezdil netradičním dopravním prostředkem...

V Benátkách nenarazíte na pro nás typické dopravní prostředky, jako je auto či dodávka. Jsou tam velmi úzké uličky a mnoho mostů. Všude se ale dostanete lodí či pěšky a všechn materiál je proto potřeba tahat hezky ručně. Největší přítel při překonávání mostů je rudl, bez toho se řemeslník v Benátkách neobejde (smích).

Chtěl byste se do Benátek zase vrátit?

Určitě ano. Nejen kvůli práci, ale především kvůli lidem, jimiž jsem se tam obklopil. Bez nadsázky bych je nazval rodinou. Jsme stále v kontaktu, občas mě navštíví buď tady v Čechách, já je v Itálii, nebo si třeba domluvíme sraz i různě po Evropě. Ale pobyt přímo tam nic nenahradí.

Proč vám tolik přirostly k srdci?

Měl jsem možnost Benátky poznat z úplně jiného úhlu. A to díky tomu, že jsem se seznámil s tamním pouličním umělcem Francescem Colabellou, který se stal takovým mým netradičním průvodcem.

To on vás přivedl k pouličnímu hraní?

Naopak, právě hudba na ulici neboli busking spojil naše cesty. Vyzkoušel jsem to zpočátku hlavně proto, abych si v Benátkách trochu přivydělal a mohl si dovolit jít večer třeba do hospody a poznat to opravdové město. Po práci jsem proto vytahoval housle a hrál na ulici. Busking mi otevřel nejruznější dveře i srdce spousty zajímavých lidí.

Co při takovém hraní zažíváte?

Otevřít na ulici futrál a hrát je překročení určité komfortní zóny. Zjistil jsem ale, že je to pro mě naprosto přirozené. Teď na ulici hraju hlavně kvůli té neopakovatelné energii a vzrušení, které to přináší. Je to pro mě způsob, jak se ponořit do přítomného okamžiku a být otevřený nečekaným a jedinečným zážitkům. Každý den na ulici je jiný – nikdy nevím, jaké reakce od lidí přijdou, jaké příběhy uslyším nebo s kým se potkám. Je to fascinující cesta, jak objevovat nejen svět kolem sebe, ale i nové stránky vlastní osobnosti.

Zahrál jste něco i typicky českého?

Velký úspěch měla má oblíbená píseň Sluneční hrob od kapely Blue Effect, známá z filmu Pelišky.

Hudba vás provází celý život... Jak jste se ale dostal k restaurování?

Máme to v rodině. Od malička jsem chtěl být malíř, ale pak mě ovlivnil můj bratr, který si našel Fakultu restaurování a začal na ní studovat. Už střední školu jsem vybíral tak, abych se do Litomyšle dostal taky a po přijímacích na různé umělecké střední školy jsem tam zavítal se svými pracemi i já.

Měl jste kvůli výběru umělecké školy nějaké obavy?

Upřímně mi blesklo hlavou, jestli se tím užívím. Ale na druhou stranu je hodně důležitý si podobné bloky vůbec nevytvářet. Mám mezi přáteli mnoho umělců. Nedávno jsem například spolupracoval s vynikajícím malířem Michalem Bačákem, se kterým jsme realizovali výmalbu v domě Bedřicha Smetany. Živí se jako ilustrátor a umělec. Takže to jde.

Šel jste studovat stejný obor jako bratr?

Ne, já jsem šel do ateliéru nástěnné malby, sgrafita a mozaiky, zatímco bratr se specializuje na sochy a související materiály. Nakonec se usadil na Litomyšlsku, přestože pocházíme z Náchoda.

Spolupracujete spolu někdy?

Při několika projektech jsme se potkali a spolupracovali jsme jak v restaurování, tak v hudbě. Do budoucna určitě zas něco vymyslíme.

Rýsuje se vám nějaká restaurátorská práce i v Česku?

Budeme pokračovat v restaurování sgrafit na zámku v Litomyšli a různě po republice se rýsují menší práce a projekty. Takovým příjemným zpestřením bude například malba na plech křížové cesty, kterou bych měl realizovat částečně v tomto roce.

Nakonec se možná usadíte také v Litomyšli. Zase vás potkáme na fakultě...

Kdo ví (smích). Každopádně na Fakultu restaurování se opravdu vracím, akorát tentokrát jako pedagog. Po vynikajícím umělci Radku Petříčkovi přebírám specializovanou výtvarnou přípravu studentů. Těším se, že se vrátím zpátky do ateliéru, a doufám, že aspoň částečně i ke svému malování, na které teď nezbývá tolik času...

Tento text najdete v exkluzivním vydání časopisu Univerzity Pardubice MY UPCE, vydání z prosince 2024, v tištěné i on-line podobě.

<https://www.upce.cz/restaurator-krvi-hudebnika>